

BIBLIOTEKA  
SHTETIT

814-32

024

PETRIKA DRAGOTI

# THYERJA E QIVURIT

TREGIME

854-32

0 24.

PETRIKA DRAGOTI

# THYERJA E QIVURIT

tregime



SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

Tirazhi 6.000 kopje

Formati 70 x 100/32

Stash: 2204-72

---

KOMBINATI POLIGRAFIK — Shtypshkronja e Re.

Tiranë, 1976

## MES DITËVE

Flokët llapavecë të borës, në fluturimin e tyre, u bënë më të dendur. Napa e bardhë veshi çdo gjë përreth: qiellin, lulishten përfund ambulancës, parvazin e dritares në dhomën e vizitës. Firmosa recetën me barnat qetësuese për xha Aliun, që vuan prej vjetësh nga tensioni, dhe pashë nga dritarja.

Në lokalitetin tonë poezia e bardhësisë pikëlon çdo vit. Koha vrenjtet e qielli nxihet, ia shkrepin vetëtimat e gjëmimet, litarët e shiut dridhen si gjarpërushë; pastaj vijnë acaret e cingërimat dhe më pas ia behin ciflat e imta a llapavece të borës. Kraharorët e njerëzve i ngop ajri i pastër, kalamanjtë rrëshqasin në kolovajzat e akullta, apo skalisin pleq dëbore.

Pashë orën. «Ajo duhej të kishte ardhur», — mendova. Muajt e fundit Lida, arsimtarja, kur zbriste në lokalitet të shtunave, ishte e pamundur të mos kthehej tek unë. Pastaj shkonim në klub dhe, me autobusin e linjës, ktheheshim në qytet. Atë ditë ajo do të më sillte një kukull për mbesën, dhurata ime për Vitin e Ri. Me këtë rast do të ktheheshim bashkë.

— Doktor!

— Urdhëroni!

Ktheva kokën nga erdhi zëri. Në derën gjysmë të hapur pashë një fytyrë të imtë, zeshkane, me një palë

mustaqe të trasha, që dridheshin te cepi i buzës. U afrua e më zgjati dorën e madhe e të ashpër.

— Kam një fëmijë të sëmurë.

— Sille ta shohim.

— Ta sjell, po nuk e kam këtu. Jashtë po bëhet kiameti. Si do të bëjmë?

Heshta. Instinktivisht sytë më shkuan tek ora. Lida duhej të kishte ardhur ose do të vinte nga çasti në çast. Damarët më kërcyen në tëmtha. Atë ditë dhe unë isha tepër i dëshiruar për të. Kohët e fundit, ditët e javës në lokalitet (sidomos kur s'kisha shumë vizita) më dukeshin vërtet të gjata, dhe ndaj mezi e prisja të shtunën. Sidomos atë të shtunë doja patjetër ta bëja rrugën me të. Një javë më parë udhëtimi me autobus më qe dukur shumë i shkurtër. Tërë rrugën ma morën mëdyshjet e mia torturuese: t'ia them sot a të mos ia them? Ndoshta këtë të shtunë do të mund të bëja një hap përpara. Dy sytë e zinj të zeshkanit, nën harqet e trasha të vetullave, më ndiqnin në çdo lëvizje. Burri më zgjati kutinë me duhan të dredhur.

— Është shumë i fortë, — i thashë.

I kërkova Maries, që rrinte në anën tjetër të tavolinës, çantën e urgjencës dhe bëra të dilja.

— Nuk vonohem, — i thashë zeshkanit.

Flokët e borës m'u përplasën, ashtu të ftohtë e të lagësht, në mollëzat e faqeve. Hyra me vrap në klubin e stacionit. Ajri kundërmonte erë duhani. Kërkova mes njerëzve ndonjë nga shoqet e Lidës, po nuk më zuri syri asnjërin.

— Edhe një kafe për doktorin.

Dikush nga pas më rrahu shpatullat miqësisht. Ishte ekonomisti i lokalitetit.

— Nuk më pret puna, Qemal, — i thashë. — Erdha sa të marr një paqetë.

— Ti kështu e bën gjithmonë, — qeshi ai. — Sa herë dua të paguaj unë, je i zënë.

— Këtu jemi prapë, — u përgjigja.

Mora në banak një «Ardian» dhe dola nga klubi. Ciflat e borës fluturonin me rrëmujë sa andej-këndej e përplaseshin në pallto e fytyrë. Gjithçka po zbardhte. Zeshkani po tymoste një duhan të dredhur në korridor. Çanta e urgjencës ishte gati në infermieri.

— U zbardhe, o doktor, — murmuriti Maria me të qeshur.

— S'ka gjë, — i thashë, dhe sytë më shkuan te pasqyra. Isha bërë si plaku i Vitit të Ri. Ky mendim më kujtoi Gencin në shkollën 8-vjeçare. «Po tani, në Fierzë, çfarë bën, a bie dëborë? — mendova. — Ç'do të thotë, po të më shohë kështu?»

Qesha. Zeshkani pas shpine më shihte me habi. E ndjeva se po e teproja me filozofimet e mia të yshtyra nga dëborra dhe Lida.

— Shkojmë, — i thashë, dhe sakaq u gjenda përtej ambulancës. Ngrita jakën e palltos, struka qafën mes shpatullave e ngava hapat.

— Kur u sëmur fëmija?

— Ka një javë, me kollë e të nxehtë. Dje pati të vjella, sot e lau barku fare.

Në përfytyrimin tim doli një fëmijë i dobët, i zbetë. Mendoja atë që më priste atë ditë mes erës që frynte dhe dëborës që nuk reshtte. Këto më ngacmonin fantazinë, sa herë që merrja çantën e urgjencës. Truri bluante rastet më të vështira, për ta pasur më të thjeshtë udhën e zgjidhjes.

— Do të ftohesh, o doktor. Sa të vemi në shtëpi, pa di unë se ç'bëj.

— S'ka gjë, kalon dhe kjo.

— Nuk do të ta harroj kurrë.

E njihja bujarinë e fshatarëve të këtyre anëve. Në verë e kisha shkelur kushedi sa herë këtë rrugë, ia njihja të gjitha hollësitë. E dija se aty përbri, te bërryli përtej një ure të drunjtë, në rrënjët e kumbullës gjatore, ishte një burim i ftohtë akull, ku ta kishte ënda të haje bukë e të rrije. Pas gjysmë ore ndiheshe i uritur, zorrët të kërcisnin, si të mos kishe futur gjësendi në gojë. Kjo rrugë më ndillte kënaqësi.

Era sikur u tulat dhe dëbora u bë më e thatë, më e imtë. Burri nuk fliste. Unë — më shumë se ai. Isha zhytur i tëri në pallton e trashë dhe fërkoja herë pas here faqet e akullta dhe majën e hundës në supe. Këmbët m'u bënë si të drunjta, megjithatë ecja shpejt që të më ngroheshin sadopak. Atje në qytet, nëna, që e dinte se do të kthehesha, do të merakosej për vonesën time. Ajo është mësuar me urgjencat e mia, po prapë rri zgjuar e pret të trokasë dera gjer në agim, me kuvertën hedhur krahëve, pranë sobës. Mendimet më shkuan te fëmija.

— Po fëmijën si e le? — i thashë.

Burri u drodh, sikur u pre fare; si duket në trurin e tij kaloi një mendim i keq.

— Kam frikë se nuk do ta gjejmë.

— Si, ore? Pse e latë kaq shumë?

— Gruaja donte ta sillte, po nuk donte nëna. Është e shkruar, thotë. Ajo i bëri të sajat, por nuk doli gjë.

— Ta kishit sjellë në spital.

— Në spital? Jo, jo. Nëna nuk do. Ime shoqe nuk flet, po prapë ajo më shtyu të vija te ti. Na duket tmerr ajo derë. Vërtet i shpëtoi fëmija Diles aty, po kjo ishte për të. Ne jemi plagosur dy herë. Vatra jonë nuk e ka ndier qarjen e fëmijës më shumë se një vit. Na vdesin. E përse ta shpiem në spital?

— Si të mos e shpini? — sa nuk i bërtita.

— Po qe nisur për të vdekur, o doktor, do të vdesë

se s'bën, edhe sikur përpjetë të hidhesh, — tha burri e ma bëri me dorë të mos e zgjasja.

— Nuk është ashtu...

...

Në hajat u ndien hapat dhe zërat tanë. U hap dera. Një grua me flokë të prishur na doli përpara. Dukej e shqetësuar nga ankthi i pritjes.

— Erdhi?

Zeshkani pohoi me kokë. Gruaja u derdh të më merrte pallton, por unë nuk pranova. E hoqa dhe e shkunda në hajat. Flokët e butë të dëborës u derdhën në dyshe-me. Pastaj ia dhashë gruas. Ajo e vuri pas derës dhe më zgjati peshqirin. Fshiva kokën me të dhe hyra në dhomë. Ajo ishte e thjeshtë: me dy krevate të drunjtë në fund të dritareve, me një sobë, ku brambullinte zjarri, dhe me një djep, që po e tundnin. Një plakë e shëndetshme; veshur me të zeza, me djepin mes gjunjëve, rrinte pranë derës së hapur të sobës, që qe skuqur nga prushi. Iu afrova. Plaka u çua e më liroi vendin. Një rënkim doli nga batanija gri e djepit.

— Vëre këtu, — i tregova me kokë krevatin e drunjtë.

Gruaja bëri si i thashë. Nga profili m'u duk si fytyrë e parë.

— E ke zbritur ndonjëherë në lokalitet? — e pyeta.

— E kam zbritur, si nuk e kam zbritur! Para dy muajsh e ke parë. Më the të mos i jap më paluze, por t'i filloja muhalebinë, kosin. Fëmija mori për mbarë atëherë, por tani... — kafshoi buzën e tundi kokën.

Nxora stetoskopin nga çanta. Plaka zgjeroi kokërdhokët e syve.

— Ç'do t'i bëjë, moj nuse? — i pëshpëriti.

— Do ta vizitojë, nënë!

Vura dorën mbi ballin e fëmijës. Ai digjej zjarr.



Herë-herë lëvizte doçkat dhe i fuste në gojën e vogël. Sytë e vegjël, në mes të rrathëve të zinj, e kishin humbur shikimin. Kërkova një pecetë dhe një pjatë me ujë. Pecetën e shtrydhur ia vura në ballë.

— Do të ftohet më tepër, — u hodh plaka.

— Më sillni ujë të zier dhe çaj, — thashë.

Gruaja i solli menjëherë. Siç duket, e mbante mend qysh atëherë kur e zbriti fëmijën në lokalitet. Drutë kërcisnin në sobë. Dhoma ishte aq e nxehtë, sa, po të mos kishe qenë jashtë, do të kujtoje se ishte një ditë e nxehtë korriku.

— E keni shtrënguar shumë, — thashë dhe lirova batanijen. Dora më zuri në një send të fortë. E pashë. Një leckë e lidhur kotkë, e qepur me penj të bardhë. E shqepa që aty dhe e hodha në kënd. I pashë vëngër. Zeshkani buzëqeshi, si i zënë në faj, dhe uli kokën. Raste të tilla më takonin në vizitat e përditshme. E kisha rrahur këtë temë me kolegët e mi. Bertit, kur i rastisnin të tilla, i hapte në sy të nënave dhe zemërohej më keq se unë. Po a ia vllente të bëja fjalë tani, kur fëmija kishte nevojë urgjente për ndihmën time?...

Zëri i dobët, i ngjirur i fëmijës, më ngacmonte mendimet, më fuste në një udhë pa fund. Asnjëherë nuk e kisha parë veten kaq ngushtë. Kërkova në çantë shiringën, kafeinën, ultrakortenin. Nuska kishte mbetur akoma në kënd. «Ajo po e hante ngadalë, — mendova, — po e brente, po e kafshonte ku mundte». Vura lugën me çaj në buzët e thara të fëmijës. Kokërdhokët e syve më ndiqnin të etur, dhe goja hapej e mbyllet vazhdimisht.

— Ka nevojë për ujë, — thashë dhe i vura në buzë një lugë tjetër.

— Ma jep mua, ma jep! — tha gruaja dhe ndryshoi ngjyrë, kur pa fëmijën të çelëvitej. Bëra më tej, pa ia hequr sytë fëmijës. Nuk më linte një mendim. Bronko-

pneumonia dhe dispepsia donin serume dhe antibiotikë. Çaji dhe uji i zier ishin si një behar i vogël në një dimër të madh. Duhej gjetur rruga që kësaj nëne t'i flitej për spitalin. Burri rrinte në një cep të krevatit e nuk ndihej. Pastaj, siç duket, iu rëndua kjo heshtje, i dha krahë gjallëria e fëmijës, se doli e u kthye me një shishe e dy gota.

— Ta dija se uji i zier e çaji janë kaq të bekuar...  
— tha zeshkani e bëri t'i dilnin dhëmbët e bardhë nga një e qeshur me gjithë shpirt. — Hedhim nga një që të na ikë e ftohta?

Mora gotën.

— Gëzuar! Të shkuara!

— Ta paçim hua, o doktor! Nuk u kurseve në këtë kiamet.

Sytë më shkuan në një kornizë fotografish, album i jetës familjare. Plaka me të zeza kishte dalë te porta e një shtëpie me një mesoburrë me rroba shajaku. Në një tjetër gruaja mbante fëmijën në krahë. Ai qeshte e kishte zgjatur duart përpara, si të kërkonte diçka (truk i zakonshëm ky për fotografët në fiksime të tyre). Një klithmë më shkëputi nga soditjet. Fëmija vulli. Gruaja ngeli si e ngrirë me lugën në dorë. U sula dhe e ktheva brinjazi. Ai e nxori prapë ujin si shatërvan. Plaka me gruan lebetisnin e shkulinin flokët. Burri ngeli me gotën e shishen e rakisë në dorë. Pastaj e la në krevat. Nga gryka e hapur e shishes, rakia u derdh me gurgullimë në batanijen e grinjte. Askush nuk u mundua ta ngrinte.

— Po më ikën djali, o doktor! — klithi gruaja.

— Nuk i mban gjë stomaku, — psherëtiva. — Duhet t'i bëjmë serum.

— Ç'të duash t'i bëjmë, — tha gruaja, — vetëm të shpëtojë. Vete im shoq e merr në farmaci.

— Nuk është në farmaci. Atë e kemi në spital.

Plaka tundi kokën në shenjë mohimi: